



**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-7/06/MP

Warszawa, dn. 12 czerwca 2007 r.

DECYZJA Nr RWA - 17/2007

- I.** Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.) w związku z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,
- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, o której mowa w art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie RWE STOEN S.A. z siedzibą w Warszawie, polegające na zawarciu w pkt VIII.1.a. wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych STOEN S.A.*” niezgodnego z art. 6a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) zapisu o treści: „*Dostawca może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy, jeżeli Klient co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy nie uregulował w terminie należności związanych z dostarczaniem energii*” **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**
- II.** Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.) w związku z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu

wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie RWE STOEN S.A. z siedzibą w Warszawie, polegające na zawarciu w pkt. IX.1.d. wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych STOEN S.A.*” zapisu, który niezgodnie z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami bezprawnie przewiduje niewymienione w art. 6 ust. 3 i 3a oraz art. 6a ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) przesłanki wstrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne dostarczania energii elektrycznej w przypadku „*dwukrotnego w ciągu 14 dni kalendarzowych, udokumentowanego uniemożliwienia upoważnionym przedstawicielom Dostawcy dostępu do należących do niego sieci i urządzeń, w tym również dostępu do układu pomiarowego znajdującego się w obiekcie Klienta, w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych, lub dokonania odczytu*” **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

III. Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.) w związku z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie RWE STOEN S.A. z siedzibą w Warszawie, polegające na zawarciu w pkt XII.2 wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych STOEN S.A.*” niezgodnego z art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) zapisu o treści: „*O zmianach Ogólnych Warunków Umów Dostawca będzie informował Klienta w formie pisemnego zawiadomienia przy najbliższej fakturze*” **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie poddał analizie stosowany przez RWE STOEN S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej: Spółka) w obrocie konsumenckim wzorec umowy o nazwie „*Ogólne warunki sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych STOEN S.A.*” (dalej: „*Ogólne warunki sprzedaży...*”).

Mając na względzie, iż analiza zapisów przywołanego powyżej wzorca wykazała, iż niektóre spośród jego postanowień mogą stanowić naruszenie interesów konsumentów,

Prezes Urzędu postanowieniem z dnia 11 sierpnia 2006 r. (skonkretyzowanym postanowieniem z dnia 6 marca 2007 r.) wszczął przeciwko Spółce postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów¹.

Prezes Urzędu zarzucił Spółce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, poprzez:

- I. zawarcie w pkt. VIII.1.a wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” zapisu o treści: „*Dostawca może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy, jeżeli Klient co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy nie uregulował w terminie należności związanych z dostarczaniem energii*”, co jest niezgodne z art. 6a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) i jako takie może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- II. zawarcie w pkt. IX.1.d wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” zapisu, który niezgodnie z zasadami współzycia społecznego i dobrymi obyczajami bezprawnie przewiduje niewymienione w art. 6 ust. 3 i 3a oraz art. 6a ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) przesłanki wstrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne dostarczania energii elektrycznej w przypadku „*dwukrotnego w ciągu 14 dni kalendarzowych, udokumentowanego uniemożliwienia upoważnionym przedstawicielom Dostawcy dostępu do należących do niego sieci i urządzeń, w tym również dostępu do układu pomiarowego znajdującego się w obiekcie Klienta, w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych, lub dokonania odczytu*”, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- III. zawarcie w pkt XII.2. wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” zapisu o treści: „*O zmianach Ogólnych Warunków Umów Dostawca będzie informował Klienta w formie pisemnego zawiadomienia przy najbliższej fakturze*”, co jest niezgodne z art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) i jako takie może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Spółka ustosunkowując się do postawionych zarzutów wskazała, iż sformułowanie zawarte w pkt VII.1.a wzorca „*Ogólnych warunków umów...*” jest oczywistą omyłką i zostanie niezwłocznie zmienione. Z kolei zapisy zawarte w pkt IX.1.d oraz XII.2 ww. wzorca nie są – w ocenie Spółki – bezprawne, a tym samym nie naruszają one zbiorowych interesów konsumentów. Mając powyższe na względzie Spółka wniosła o wydanie – w oparciu o art. 23d ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – decyzji stwierdzającej, iż praktyka nie narusza zbiorowych interesów konsumentów lub o wydanie – w oparciu o art. 23e ww. ustawy – decyzji uznającej działania Spółki za stanowiące praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów z jednoczesnym jednak stwierdzeniem zaniechania ich stosowania (pisma Spółki z dnia 30 sierpnia 2006 r., 4 października 2006 r., 25 października 2006 r. oraz 20 marca 2007 r.).

¹ Zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331), do postępowań wszczętych na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. (tj. do dnia 21 kwietnia 2007 r.) stosuje się przepisy dotychczasowe. Mając powyższe na względzie należy wskazać, iż ilekroć w uzasadnieniu do niniejszej decyzji mowa jest o ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów należy przez to rozumieć ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r.

W toku prowadzonego postępowania, Spółka poinformowała, że zmianie uległa jej nazwa. Firma STOEN S.A. została zastąpiona firmą RWE STOEN S.A.

Pismem z dnia 30 maja 2007 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie i jednocześnie wyznaczył termin na zapoznanie się strony z aktami sprawy. Spółka nie skorzystała z przedmiotowego uprawnienia.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

RWE STOEN S.A. z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorstwem energetycznym, którego podstawową działalność stanowi przesył, dystrybucja oraz obrót energią elektryczną na rzecz odbiorców z terenu Warszawy. Działalność w tym zakresie prowadzona jest przez Spółkę w oparciu o przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.; dalej także: Prawo energetyczne) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy.

Dostarczanie energii elektrycznej odbywa się – stosownie do uregulowań art. 5 ust. 1 ww. ustawy – po uprzednim przyłączeniu do sieci na podstawie umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania. Każdy podmiot pobierający lub chcący pobierać energię elektryczną jest więc zobowiązany wystąpić do przedsiębiorstwa energetycznego z wnioskiem o zawarcie odpowiedniej umowy. Prezes Urzędu ustalił, że Spółka zawiera z konsumentami umowy, o których mowa w przywołanym powyżej art. 5 Prawa energetycznego przy wykorzystaniu wzorca umownego o nazwie „*Umowa sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych*”, którego integralną część stanowi wzorzec „*Ogólne warunki sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych STOEN S.A.*”.

Ponieważ – co podkreślono powyżej – działalność w zakresie przesyłania, dystrybucji i obrotu energią regulowana jest przepisami Prawa energetycznego, umowa, jaką przedsiębiorstwo energetyczne przedstawia konsumentowi w zakresie prowadzonej działalności powinna być zgodna z wymogami określonymi w ww. ustawie.

W toku prowadzonego postępowania Prezes Urzędu ustalił, iż w przedstawianym przez Spółkę konsumentom wzorcu „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” znajdują się postanowienia, których treść jest niezgodna z przepisami ustawy – Prawo energetyczne.

Ad. I.

Zgodnie z zapisami pkt. VIII.1.a. „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”, Spółka przewiduje możliwość zainstalowania przedpłatowego układu pomiarowo-rozliczeniowego w sytuacji, gdy odbiorca co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy nie uregulował w terminie należności za świadczone przez Spółkę usługi.

Stosownie do treści przepisu art. 6a ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo energetyczne, przedsiębiorstwo energetyczne może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy służący do rozliczeń za dostarczaną energię elektryczną, w sytuacji, gdy odbiorca co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy zwlekał z zapłatą za pobraną energię elektryczną albo świadczone usługi przez okres co najmniej jednego miesiąca.

Spółka ustosunkowując się do zarzutu sprzecznego z prawem energetycznym uregulowania w stosowanym wzorcu kwestii dotyczącej instalowania u odbiorcy przedpłatowych układów pomiarowo-rozliczeniowych wskazała, że sformułowanie zapisu pkt. VIII.1.a „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” wynika z oczywistej omyłki. Spółka

poinformowała jednocześnie, iż niezwłocznie dokona korekty zakwestionowanego przez Prezesa Urzędu postanowienia wzorca. Niezależnie od powyższego Spółka podniosła, iż zakwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis jest *de facto* uregulowaniem martwym, ponieważ przedsiębiorca zajmujący się na zlecenie Spółki instalowaniem u odbiorców przedpłatowych układów pomiarowo-rozliczeniowych postawiony został w stan likwidacji. Spółka poszukuje więc nowego przedsiębiorcy, który mógłby wykonywać na zlecenie Spółki ww. usługi. Tym samym – co podkreśliła Spółka – mimo, że zapis wzorca nie był spójny z uregulowaniami Prawa energetycznego, faktycznie nie dochodziło do naruszenia interesów konsumentów.

W toku prowadzonego postępowania Spółka poinformowała, że zapis pkt. VIII.1.a „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” został zmieniony i nadane mu zostało następujące brzmienie: „*Dostawca może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy, jeżeli Klient: co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy zwlekał z zapłatą należności związanych z dostarczaniem energii przez okres co najmniej jednego miesiąca*”. Wzorzec zawierający zmienione postanowienie przedstawiany jest nowym klientom Spółki od dnia 14 września 2006 r. W tym samym dniu wzorzec w nowym brzmieniu został umieszczony na stronach internetowych Spółki. Spółka oświadczyła również, że umowy zawarte z konsumentami w oparciu o poprzednio obowiązujący wzorzec będą sukcesywnie zmieniane.

Ad. II.

Zawarte w pkt IX.1.d wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” postanowienie stanowi, że „*Dostawca ma prawo do wstrzymania dostaw energii w następujących przypadkach: dwukrotnego w ciągu 14 dni kalendarzowych, udokumentowanego uniemożliwienia upoważnionym przedstawicielom Dostawcy dostępu do należących do niego sieci i urządzeń, w tym również dostępu do układu pomiarowego znajdującego się w obiekcie Klienta, w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych, lub dokonania odczytu*”. Należy również wskazać, iż zgodnie z zapisami pkt. IX. 3 „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”, wznowienie dostaw energii do odbiorcy następuje niezwłocznie po ustaniu przyczyn wstrzymania według zasad określonych w Taryfie. Za wznowienie dostarczania energii po wstrzymaniu jej dostaw z przyczyn leżących wyłącznie po stronie odbiorcy, Spółka pobiera opłatę (pkt 3.3.17 „*Taryfy dla energii elektrycznej*” obowiązującej od 1 stycznia 2005 r. oraz „*Taryfy dla energii elektrycznej RWE Stoen S.A. 2007 r.*” stosowanej w rozliczeniach od dnia 1 lutego 2007 r.).

Zgodnie natomiast z uregulowaniami zawartymi w ustawie – Prawo energetyczne, przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie energii elektrycznej jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska lub nastąpił nielegalny pobór energii elektrycznej (art. 6 ust. 3 ww. ustawy). Przedsiębiorstwa energetyczne mogą wstrzymać dostarczanie energii elektrycznej także w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobraną energię elektryczną albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności (art. 6 ust. 3a ww. ustawy).

Oprócz wskazanych powyżej podstaw uzasadniających wstrzymanie dostaw energii, ustawodawca przewidział jeszcze jedną przesłankę, której wykazanie umożliwia zastosowanie restrykcji w postaci wstrzymania dostaw energii. Jak wskazano powyżej, przedsiębiorstwo energetyczne może zainstalować u odbiorcy przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy służący do rozliczeń za energię elektryczną, jeżeli odbiorca co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy zwlekał z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub

ciepło albo świadczone usługi przez okres co najmniej jednego miesiąca (art. 6a ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo energetyczne) W pkt. 2 i 3 art. 6a ust. 1 ustawodawca wskazał, iż przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy może być zainstalowany również wówczas, gdy odbiorca nie ma tytułu prawnego do nieruchomości, obiektu lub lokalu, do którego jest dostarczana energia elektryczna lub gdy odbiorca użytkuje nieruchomość, obiekt lub lokal w sposób uniemożliwiający cykliczne sprawdzanie stanu układu pomiarowo-rozliczeniowego. Nawiązując do przywołanych powyżej zapisów precyzujących kiedy przedsiębiorstwo energetyczne może zainstalować u odbiorcy przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy należy wskazać, że przedsiębiorstwo energetyczne jest uprawnione – zgodnie z art. 6a ust. 3 ww. ustawy – do wstrzymania dostaw energii w razie braku zgody odbiorcy na zainstalowanie takiego układu.

Spółka ustosunkowując się do zarzutu niegodnego z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami wskazania niewymienionych w art. 6 ust. 3 i 3a oraz art. 6a ust. 3 ustawy – Prawo energetyczne przesłanek wstrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne dostaw energii do odbiorcy podniosła, co następuje. Spółka wskazała, że kwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis odnosi się do sytuacji, gdy konsument dwukrotnie w ciągu 14 dni kalendarzowych podejmuje celowo działania uniemożliwiające przedstawicielom Spółki dostęp do sieci i urządzeń (w tym również dostępu do układu pomiarowego w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych lub dokonania odczytu). W ocenie Spółki, nieprawidłowa jest przyjęta przez Prezesa Urzędu interpretacja pkt. IX.a wzorca, zgodnie z którą Spółka uprawniona jest do wstrzymania dostaw energii również w sytuacji, gdy odbiorca uniemożliwi pracownikom Spółki dokonanie ww. czynności w sposób przez siebie niezawiniony. Spółka podkreśliła, że odbiorca zobowiązany jest – stosownie do zapisów § 17 pkt 6 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, ruchu i eksploatacji tych sieci (Dz. U. z 2005 r. Nr 2, poz. 6) – umożliwić upoważnionym przedstawicielom przedsiębiorstwa energetycznego dostęp do należących do niego elementów sieci i urządzeń znajdujących się na terenie lub w obiekcie odbiorcy, w celu przeprowadzania prac eksploatacyjnych lub usunięcia awarii w sieci, lub do układu pomiarowo-rozliczeniowego. Spółka uzasadniła przewidzianą w pkt. IX.a wzorca sankcję w postaci wstrzymania dostaw energii w sytuacji uniemożliwienia Spółce dostępu do sieci i urządzeń również ciążyącym na Spółce obowiązkiem utrzymania swoich instalacji w należytych stanie technicznym oraz do natychmiastowego usunięcia awarii sieci.

Spółka wskazała również, iż zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 58 kodeksu cywilnego, sprzeczny z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa zapis umowy jest z mocy prawa nieważny. Tym samym, jeśliby przyjąć, że zapis pkt. IX.1.d wzorca jest niezgodny z Prawem energetycznym, nie znajdzie on – jako bezwzględnie nieważny – zastosowania w stosunkach z konsumentami, a co za tym idzie – nie dochodzi do naruszenia interesów konsumentów.

Niezależnie od powyższego Spółka podniosła, iż nie zgadza się z opinią Prezesa Urzędu, zgodnie z którą wstrzymanie dostaw energii może następować wyłącznie w sytuacjach wskazanych w ustawie – Prawo energetyczne.

Ad. III.

W pkt. XII.2 „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” określony został tryb informowania odbiorcy o zmianie wzorca. Zgodnie z ww. postanowieniem, „*O zmianach Ogólnych Warunków Umów Dostawca będzie informował Klienta w formie pisemnego zawiadomienia przy najbliższej fakturze*”.

Stosownie natomiast do regulacji zawartej w art. 5 ust. 5 Prawa energetycznego, projekty wprowadzenia zmian w zawartych już umowach – z wyjątkiem zmian cen lub

stawek opłat określonych w zatwierdzonych taryfach – powinny być niezwłocznie przesłane odbiorcy wraz z pisemną informacją o prawie do wypowiedzenia umowy.

Spółka podniosła – ustosunkowując się do postawionego zarzutu – iż zapis art. 5 ust. 5 Prawa energetycznego znajduje zastosowanie, w jej ocenie, wyłącznie do zmian zapisów umów sprzedaży energii a nie zmian uregulowań ogólnych warunków umów. Spółka wskazała również, iż niezależnie od przyjętej przez Prezesa Urzędu interpretacji zawartego w Prawie energetycznym pojęcia umowy, uregulowania zawarte w pkt. XII.2 wzorca „Ogólnych warunków umów...” nie ograniczają praw klienta w zakresie prawa do wypowiedzenia umowy. Spółka podniosła również, iż sformułowanie pkt. XII.a. wzorca nie przesądza również, że Spółka nie realizuje obowiązku określonego w art. 5 ust. 5 ww. ustawy. Spółka podkreśliła, że zgodnie z pkt. 1 wzorca „Umowy sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych”, w zakresie nieuregulowanym umową stosuje się m.in. przepisy ustawy – Prawo energetyczne oraz rozporządzeń wykonawczych do niej.

W toku postępowania Spółka poinformowała, iż nadane zostało nowe brzmienie pkt. XII.2 „Ogólnych warunków sprzedaży...”. Obecnie zapis ten brzmi: „O zmianach Ogólnych Warunków Dostawca będzie informował Klienta zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne”. Wzorzec zawierający zmieniony zapis zamieszczony został w dniu 14 września 2006 r. na stronach internetowych Spółki i począwszy od tej daty przedstawiany jest nowym klientom Spółki. Umowy zawarte z odbiorcami w oparciu o zakwestionowany przez Prezesa Urzędu wzorzec będą – zgodnie z oświadczeniem Spółki – systematycznie zmieniane.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, „*przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów*”.

Jak wynika z przywołanego powyżej zapisu, w celu zastosowania normy wyinterpretowanej z treści 23a ww. ustawy należy wykazać, iż działania przedsiębiorcy spełniając łącznie trzy przesłanki:

- a) są bezprawne,
- b) godzą w interesy konsumentów
- c) interesy konsumentów, w które godzą zakwestionowane działania przedsiębiorcy, mają charakter zbiorowy.

Bezprawność, do której odwołuje się ustawodawca, oznacza sprzeczność z prawem (z przepisami innych ustaw), a także z zasadami współżycia społecznego oraz z dobrymi obyczajami. Stanowisko takie znajduje oparcie w uzasadnieniu projektu rządowego ustawy nowelizacyjnej, która wprowadziła do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przepisy regulujące postępowanie w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego i ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji; Dz. U. Nr 129, poz. 1102), zgodnie z którym „*same przepisy art. 23a – 23d nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów*” (druk sejmowy nr 366, s. 20). Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w przeważającej mierze mają charakter procesowy. Normy materialnoprawne istotne z punktu widzenia wydania decyzji znajdują się w innych ustawach, poza ustawą o ochronie

konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu, wydając decyzje, o jakiej mowa w art. 23c ustawy, musi zatem zastosować inne ustawy i na podstawie ich przepisów ocenić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Ad. I.

Zgodnie z postanowieniami pkt. VII.1.a wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”, „*Dostawca może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy, jeżeli Klient co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy nie uregulował w terminie należności związanych z dostarczaniem energii*”.

W ocenie Prezesa Urzędu, przedmioty zapis jest bezprawny, tj. niezgodny z uregulowaniami ustawy – Prawo energetyczne, wskazującymi sytuacje, kiedy przedsiębiorstwo energetyczne może dokonywać rozliczeń za energię przy pomocy przedpłatowych układów pomiarowo-rozliczeniowych. Należy wskazać, iż co do zasady Spółka rozlicza się z odbiorcami w oparciu o wskazania liczników indukcyjnych. Przepis art. 6a ww. ustawy stanowi bowiem, iż przedsiębiorstwo energetyczne może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy służący do rozliczeń za dostarczane paliwa gazowe, energię elektryczną lub ciepło, jeżeli odbiorca:

- 1) co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy zwlekał z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi przez okres co najmniej jednego miesiąca;
- 2) nie ma tytułu prawnego do nieruchomości, obiektu lub lokalu, do którego są dostarczane paliwa gazowe, energia elektryczna lub ciepło;
- 3) użytkuje nieruchomość, obiekt lub lokal w sposób uniemożliwiający cykliczne sprawdzanie stanu układu pomiarowo-rozliczeniowego.

Mając na względzie przywołane powyżej postanowienia ustawy nie ulega – w ocenie Prezesa Urzędu – wątpliwości, że Spółka formułując VIII.1.a wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” nawiązywała do ust. 1 pkt 1 art. 6a Prawa energetycznego. Należy jednak podnieść, iż zapis stosowanego przez Spółkę wzorca kształtuje prawa konsumenta w sposób mniej korzystny niż uczynił to ustawodawca. Zgodnie bowiem z pkt. VIII.1.a „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”, Spółka może zainstalować u odbiorcy przedpłatowy układ rozliczeniowy w sytuacji, gdy ten co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy nie uregulował w terminie należności za świadczone przez Spółkę usługi. Spółka – odmiennie niż uczynił to ustawodawca – nie przyjęła rozwiązania, zgodnie z którym odbiorca musi pozostawać w zwłoce z uregulowaniem należności przez okres nie krótszy niż miesiąc. Przyjęte przez Spółkę rozwiązanie powoduje, że Spółka uprawniona jest zmienić dotychczasowo stosowany względem odbiorcy system rozliczeń w oparciu o wskazania układu rozliczeniowego i zainstalować układ przedpłatowy nawet wówczas, gdy odbiorca pozostaje w zwłoce z uregulowaniem płatności jeden dzień.

Należy wskazać, iż zainstalowanie u odbiorcy, który dotychczas rozliczał się w oparciu o wskazania licznika indukcyjnego, przedpłatowego układu pomiarowo-rozliczeniowego pociąga za sobą konieczność zmiany wiążącej strony umowy. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 2 pkt 1 Prawa energetycznego, umowa sprzedaży energii powinna zawierać m.in. zapisy określające sposób prowadzenia rozliczeń. Zarówno zatem w przypadku, gdy Spółka rozlicza zużycie przez odbiorcę energii elektrycznej na podstawie wskazań liczników indukcyjnych, jak i w przypadku, gdy rozlicza je przy wykorzystaniu przedpłatowych układów pomiarowo-rozliczeniowych, sposób prowadzenia rozliczeń powinien zostać dookreślony w treści zawartej z odbiorcą umowy sprzedaży energii. Konieczność zmiany dotychczasowej umowy wiąże się z kolei z koniecznością dopełnienia przez odbiorcę licznych formalności. Zważywszy, iż przesłanki uprawniające Spółkę do zmiany systemu rozliczeń zostały określone we wzorcu umownym w sposób niezgodny z Prawem energetycznym, należy uznać,

że konieczność wprowadzenia do umowy niezbędnych zmian i związane z tym obowiązek dopełnienia licznych formalności narusza interesy konsumentów.

Należy również mieć na względzie, iż w myśl art. 6 a ust. 3 Prawa energetycznego, jeżeli odbiorca nie wyrazi zgody na zainstalowanie przedpłatowego układu rozliczeniowego, Spółka może rozwiązać umowę sprzedaży a nawet wstrzymać dostawy energii.

Biorąc zatem pod uwagę konieczność dopełnienia licznych formalności związanych ze zmianą umowy w przypadku zmiany systemu rozliczeń za energię jak również mając na względzie sankcje związane z brakiem zgody odbiorcy na zainstalowanie przedpłatowego układu pomiarowo-rozliczeniowego, należy – w ocenie Prezesa Urzędu – uznać wprowadzony przez Spółkę zapis, zgodnie z którym Spółka może zainstalować układ przedpłatowy nawet wówczas gdy odbiorca pozostaje w zwłoce z zapłatą należności zaledwie jeden dzień za godzący w interesy konsumentów.

Należy także podkreślić, że przywołany przez Spółkę w toku postępowania argument, zgodnie z którym, obecnie nie dochodzi do naruszenia interesów konsumentów ponieważ przedsiębiorca, który dotychczas świadczył na zlecenie Spółki usługi w zakresie montażu układów przedpłatowych został postawiony w stan likwidacji, nie zasługuje na uwzględnienie. Należy bowiem podkreślić, że Spółka aktualnie poszukuje przedsiębiorcy, któremu mogłaby zlecić świadczenie przywołanych powyżej usług. Tym samym, z chwilą podpisania stosowanych umów, Spółka powróci do stosowania bezprawnej praktyki. Zatem fakt, że chwilowo Spółka nie podejmuje montażu układów przedpłatowych nie może wpływać na ocenę niniejszej sprawy.

Ad. II.

Zgodnie z pkt IX.1.d wzorca „Ogólnych warunków sprzedaży...”, „Dostawca ma prawo do wstrzymania dostaw energii w następujących przypadkach: dwukrotnego w ciągu 14 dni kalendarzowych, udokumentowanego uniemożliwienia upoważnionym przedstawicielom Dostawcy dostępu do należących do niego sieci i urządzeń, w tym również dostępu do układu pomiarowego znajdującego się w obiekcie Klienta, w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych, lub dokonania odczytu”.

W ocenie Prezesa Urzędu, zapis ten jest niezgodny z uregulowaniami ustawy – Prawo energetyczne. Ustawa stanowi bowiem – jak wskazano w poprzedniej części niniejszej decyzji – w art. 6 ust. 3, że przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie energii elektrycznej jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że:

- 1) instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska;
- 2) nastąpił nielegalny pobór paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła.

Z kolei w myśl ust. 3a art. 6 ww. ustawy, przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie energii w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. Jak podniesiono powyżej, ustawodawca wprowadził jeszcze jedną przesłankę uzasadniającą wstrzymanie dostaw energii elektrycznej. Zgodnie z art. 6a ust. 3 Prawa energetycznego, przedsiębiorstwo energetyczne jest uprawnione do wstrzymania dostaw energii w razie braku zgody odbiorcy na zainstalowanie przedpłatowego układu pomiarowo-rozliczeniowego w sytuacji, gdy spełnione zostały przesłanki wskazane w ust. 1 art. 6a ww. ustawy (odbiorca co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy zwlekał z zapłatą za pobraną energię albo świadczone usługi przez okres co najmniej jednego miesiąca, nie ma tytułu prawnego do nieruchomości, obiektu lub lokalu, do którego jest

dostarczana energia lub gdy użytkuje nieruchomość, obiekt lub lokal w sposób uniemożliwiający cykliczne sprawdzanie stanu układu pomiarowo-rozliczeniowego).

W ocenie Prezesa Urzędu, wskazane powyżej przypadki nie mogą być traktowane jedynie jako przykładowe wyliczenie przesłanek, których zaistnienie uprawnia przedsiębiorstwo energetyczne do wstrzymania dostarczania energii. Stanowisko Prezesa Urzędu spójne jest z orzecznictwem Sądu Antymonopolowego (obecnie Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów), który w wyroku z dnia 1 marca 2000 r. uznał, że „o nieuzasadnionym wstrzymaniu (przerwaniu) przez dostawcę dostarczania paliwa gazowego można mówić jedynie wówczas, gdy wspomnianemu podmiotowi można przypisać znamiona winy, a w szczególności gdy nie zaszły przewidziane w tym względzie przesłanki zawarte w obowiązujących przepisach” (sygn. akt XVII Ame 51/99).

W toku prowadzonego postępowania, Spółka nie podzieliła przedstawionego powyżej poglądu, zgodnie z którym ustawa - Prawo energetyczne zawiera zamknięty katalog przesłanek, których zaistnienie uprawnia przedsiębiorstwo energetyczne do wstrzymania dostaw energii. Spółka podniosła, że strony zawierające umowę sprzedaży energii kształtują wzajemne prawa i obowiązki stosownie do nałożonych na nie w szeroko rozumianym prawie energetycznym obowiązków. Ustosunkowując się do postawionego zarzutu Spółka podniosła, iż przyznanie jej możliwości wstrzymania dostaw energii w przypadku dwukrotnego w ciągu 14 dni kalendarzowych uniemożliwienia upoważnionym przedstawicielom Spółki dostępu do sieci i urządzeń, w tym również dostępu do układu pomiarowego znajdującego się u odbiorcy, w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych, lub dokonania odczytu jest ściśle związany z ciążącym na Spółce obowiązkiem utrzymania swoich instalacji w należytych stanie technicznym oraz do natychmiastowego usunięcia powstałych awarii sieci.

Prezes Urzędu nie kwestionuje ani nie kwestionował ciążących na Spółce obowiązków wynikających z ustawy – Prawo energetyczne. Oczywiście jest bowiem, iż Spółka – jak każde przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii – zobowiązane jest utrzymywać zdolność urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w te paliwa lub energię w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych. Z szeroko rozumianego prawa energetycznego wynika także – czego również nie podważał Prezes Urzędu – nałożony na odbiorcę obowiązek umożliwienia upoważnionym przedstawicielom przedsiębiorstwa energetycznego dostępu, wraz z niezbędnym sprzętem, do należących do niego elementów sieci i urządzeń znajdujących się na terenie lub w obiekcie odbiorcy, w celu przeprowadzania prac eksploatacyjnych lub usunięcia awarii w sieci, lub do układu pomiarowo-rozliczeniowego (§ 17 pkt 6 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, ruchu i eksploatacji tych sieci (Dz. U. z 2005 r. Nr 2, poz. 6). Należy jednak podkreślić, iż z przywołanych powyżej uregulowań nie wynika wcale, że sankcją za uniemożliwienie przedsiębiorcy dostępu do sieci i urządzeń w celu przeprowadzania ww. czynności jest wstrzymanie dostaw energii. W ocenie Prezesa Urzędu, sankcja taka jest sankcją zbyt daleko idącą.

Wziąwszy pod uwagę powyższe a także przywołane powyżej orzeczenie Sądu Antymonopolowego, który podkreślił, że wstrzymanie dostaw energii w sytuacji nie wskazanej w przepisach Prawa energetycznego należy uznać za nieuzasadnione.

W toku prowadzonego postępowania, Spółka nie podzieliła także stanowiska Prezesa Urzędu, zgodnie z którym pkt IX.1.d wzorca „Ogólnych warunków sprzedaży...” został tak sformułowany, że Spółka powołując się na niego uprawniona jest do wstrzymania dostaw energii w sytuacji, gdy odbiorca uniemożliwi pracownikom Spółki dokonanie ww. czynności również w sposób przez siebie niezawiniony. W ocenie Spółki – z czym nie zgadza się Prezes Urzędu – użyty w pkt. IX.1.d zwrot „uniemożliwienie dostępu do sieci” wskazuje, że chodzi

o skutek, który następuje wyłącznie z woli odbiorcy, w sposób przez odbiorcę zamierzony. Zdaniem Spółki, zakwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis odnosi się do sytuacji, gdy odbiorca podejmuje działania mające na celu utrudnienie pracownikom Spółki dokonanie niezbędnych czynności. W ocenie Prezesa Urzędu, jest oczywiste, że zapis pkt. IX.1.d uprawnia Spółkę do wstrzymania dostawy energii w sytuacji, gdy odbiorca w sposób choćby przez siebie niezawiniony uniemożliwił pracownikom Spółki dostęp do sieci i urządzeń.

Spółka wskazała również – co przywołane zostało powyżej – że zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 58 kodeksu cywilnego, sprzeczny z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa zapis umowy jest nieważny z mocy prawa. Tym samym – jak podkreśliła Spółka – przyjmując, że zapis pkt. IX.1.d wzorca jest niezgodny z Prawem energetycznym, nie znajdzie on jako bezwzględnie nieważny zastosowania w stosunkach z konsumentami. Wobec powyższego, w ocenie Spółki nie można mówić, iż doszło do naruszenia interesów konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, przyjęta przez Spółkę argumentacja nie zasługuje na uwzględnienie i przeczy obowiązkowi wykazywania przesłanki bezprawności w toku postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Ad. III.

Zgodnie z pkt. XII.2 wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”, „*O zmianach Ogólnych Warunków Umów Dostawca będzie informował Klienta w formie pisemnego zawiadomienia przy najbliższej fakturze*”.

Tymczasem, zgodnie z uregulowaniami zawartymi w art. 5 ust. 5 ustawy – Prawo energetyczne, projekty wprowadzenia zmian w zawartych umowach, z wyjątkiem zmian cen lub stawek opłat określonych w zatwierdzonych taryfach, powinny być niezwłocznie przesłane odbiorcy wraz z pisemną informacją o prawie do wypowiedzenia umowy. W ocenie Prezesa Urzędu, pod pojęciem „projektu umowy” należy rozumieć wszelkie stosowane przez przedsiębiorstwo energetyczne wzorce umowne kształtujące prawa i obowiązki stron umowy sprzedaży i przesyłu energii, a więc również projekty zmian wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”. Należy bowiem wskazać, iż treść normy mającej wiązać dostawcę i odbiorcę energii wyprowadzić trzeba z dwóch źródeł: „*Umowy sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych*” oraz „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”, do których zapisów znajdują się odesłania w umowie sprzedaży. Odbiorca energii nie jest więc w stanie ustalić pełnej treści wiążącego go ze Spółką stosunku zobowiązaniowego w oparciu o treść samej tylko umowy sprzedaży energii.

Wobec przywołanej powyżej argumentacji – w ocenie Prezesa Urzędu – nie zasługują na uwzględnienie twierdzenia Spółki, zgodnie z którymi regulacja zawarta w art. 5 ust. 5 Prawa energetycznego ma zastosowanie wyłącznie do procedury wprowadzania zmian do umowy sprzedaży a nie wzorca ogólnych warunków umownych.

Kwestionowane działanie Spółki godzi w interesy konsumentów będących odbiorcami energii elektrycznej dostarczanej przez to przedsiębiorstwo. Praktyka Spółki, polegająca na naruszeniu obowiązku niezwłocznego przesłania odbiorcy projektu wprowadzania do treści zawartej z nim umowy zmian oraz naruszenie obowiązku przesłania odbiorcy wraz z projektem informacji o prawie do wypowiedzenia umowy, narusza interesy odbiorcy. Po pierwsze, godzi ona w prawo strony umowy, w tym wypadku konsumenta, do informacji odnośnie treści wiążącej go z przedsiębiorcą umowy, a po drugie – pozbawia odbiorcę zagwarantowanego mu w art. 5 ust. 5 Prawa energetycznego prawa wypowiedzenia umowy.

W toku prowadzonego postępowania Spółka podniosła także, iż brak zapisów we wzorcu umownym dotyczących przysługującego odbiorcy prawa do wypowiedzenia umowy (jeżeli nie zaakceptuje on projektu wprowadzania zmian do umowy) nie oznacza, że odbiorcy takie prawo nie przysługuje. Ponadto, Spółka podkreśliła, że zgodnie z pkt. 1

wzorca „Umowy sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych”, w zakresie nieuregulowanym umową stosuje się m.in. przepisy ustawy – Prawo energetyczne oraz rozporządzeń wykonawczych do niej.

W ocenie Prezesa Urzędu, nie sposób podzielić przywołanej powyżej argumentacji Spółki. Ustawodawca nałożył bowiem na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązek przesłania odbiorcy wraz z projektem zmiany wzorca informacji o prawie do wypowiedzenia umowy. Ponadto, do czego Spółka nie odniosła się w toku prowadzonego postępowania, przedsiębiorstwo energetyczne zobowiązane jest do niezwłocznego przesłania odbiorcy projektu wprowadzania zmian, a nie zawiadomienia odbiorcy (wraz z fakturą) o tym, że wzorzec został zmieniony. Mając na względzie, iż konsument może być rozliczany za zużytą energię w kilkumiesięcznym okresie rozliczeniowym (zależnie od grupy taryfowej, do której został zakwalifikowany), informację o zmienionym wzorcu może otrzymać nawet kilka miesięcy po jego zmianie. Użyty bowiem we wzorcu zwrot „przy pierwszej fakturze” może bowiem odnosić się tak do faktury rozliczeniowej jak i faktury wystawionej na podstawie prognozowanego zużycia energii przez odbiorcę. W takiej sytuacji, konsument może przed bardzo długi okres nie być poinformowany o zakresie praw i obowiązków, tak swoich jak i drugiej strony umowy.

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, określonej w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w doktrynie, gdy postępowaniem określonego przedsiębiorcy może być dotknięty potencjalny konsument w analogicznych okolicznościach, to wówczas mamy do czynienia z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów, chociażby faktycznie naruszono interes jednego tylko konsumenta [C. Banasiński, I. Wesołowska, *Ochrona zbiorowych interesów konsumentów*, (w:) *Standardy wspólnotowe w polskim prawie ochrony konsumenta*, pod red. C. Banasińskiego, Warszawa 2004, s. 283]. Zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumentów nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy na skutek działania przedsiębiorcy zostały naruszone. Jak wskazuje art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów wyraża się w zagrożeniu, chociażby potencjalnym, interesów nieoznaczonej z góry liczby konsumentów, którzy będąc kontrahentami przedsiębiorcy lub pozostając w kręgu osób, do których działanie przedsiębiorcy może zostać skierowane, ponoszą negatywne konsekwencje tych działań.

W niniejszej sprawie, w odniesieniu do wszystkich sformułowanych zarzutów, istnieje tożsamość po stronie podmiotowej – dotyczą one tego samego przedsiębiorcy, którego działanie dotyka tego samego kręgu konsumentów. Oczywistym jest, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działania Spółki naruszają interesy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Działanie Spółki mogło bowiem wywołać negatywne skutki w sferze interesów wszystkich odbiorców, obecnych i przyszłych,

na rzecz których Spółka świadczy usługi dostarczania energii elektrycznej w oparciu o wzorzec „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”. Tym samym, Prezes Urzędu skutecznie wykazał, że interes konsumentów naruszony opisanym w niniejszej decyzji działaniem przedsiębiorcy ma charakter zbiorowy.

Rozstrzygając niniejsze postępowanie Prezes UOKiK wziął pod uwagę, iż stosownie do uregulowań zawartych w art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki. Odnosząc się w sposób szczególny do charakteru decyzji Prezesa Urzędu wydawanych na podstawie art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, należy wyjaśnić, iż przedmiotowa decyzja wydawana jest w przypadku, gdy zachowanie przedsiębiorcy nie narusza już w dacie orzekania przepisu art. 23a ww. ustawy. Stosownie do art. 23e ust. 3 ww. ustawy, ciężar udowodnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 (a więc sytuacji, w której przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a ww. ustawy) spoczywa na przedsiębiorcy. Zatem, stosownie do powołanego przepisu, to przedsiębiorca obarczony jest ciężarem udowodnienia okoliczności, iż jego zachowanie przestało naruszać zakazy praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a więc uzasadniających wydanie decyzji na podstawie art. 23e w miejsce art. 23c ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jak wskazano powyżej, Spółka ustosunkowując się zarzutu sprzecznego z art. 6a ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego uregulowania kwestii dotyczącej instalowania u odbiorcy przedpłatowych układów pomiarowo-rozliczeniowych (pkt I niniejszej decyzji) podniosła, że sformułowanie pkt. VIII.1.a wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” jest wynikiem omyłki. W toku prowadzonego postępowania Spółka poinformowała, że zakwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis został zmieniony i nadane mu zostało nowe, następujące brzmienie: „*Dostawca może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy, jeżeli Klient: co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy zwlekał z zapłatą należności związanych z dostarczaniem energii przez okres co najmniej jednego miesiąca*”. Spółka odnosząc się do praktyki, o której mowa w pkt. III niniejszej decyzji poinformowała, iż zmieniony został zakwestionowany przez Prezesa Urzędu pkt XII.2 wzorca „*Ogólnych warunków sprzedaży...*”. Nadane mu zostało następujące brzmienie: „*O zmianach Ogólnych Warunków Dostawca będzie informował Klienta zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne*”.

Wzorzec zawierający zmienione postanowienia przedstawiany jest nowym klientom Spółki od dnia 14 września 2006 r. W tym samym dniu wzorzec w nowym brzmieniu został umieszczony na stronach internetowych Spółki. Spółka oświadczyła również, że umowy zawarte z konsumentami w oparciu o poprzednio obowiązujący wzorzec będą sukcesywnie zmieniane. W ocenie Spółki, wprowadzone zmiany powodują, że wzorzec „*Ogólnych warunków sprzedaży...*” został dostosowany do wymogów ustawy – Prawo energetyczne.

Odnosząc się do powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, nie można uznać, iż zarzucane Spółce praktyki zostały zaniechane wraz z wprowadzonymi do wzorca zmianami. Przesłanką konieczną do wykazania celem stwierdzenia zaniechania stosowania zarzucanych Spółce praktyk jest – oprócz dokonania niezbędnych zmian we wzorcu i opracowania nowego wzorca – także zakończenie procedury aneksowania umów, które zostały zawarte z odbiorcami w oparciu o poprzednio obowiązujący wzorzec. Dopiero wówczas może uznać, że umowy, jakie łączą Spółkę z konsumentami są spójne z obowiązującym prawem.

Zadeklarowanie przez przedsiębiorcę sukcesywnego wprowadzania do umów zawartych przed dniem 14 września 2006 r. zmian może co najwyżej świadczyć o przejawieniu zamiaru zaniechania praktyki. Istotne w sprawie jest jednak to, czy faktycznie

wszystkie umowy zostały dostosowane do obowiązującego prawa. W ocenie Prezesa Urzędu, nawet sam fakt upłynięcia zadeklarowanego przez przedsiębiorcę terminu do dokonania niezbędnych zmian nie mógłby być uznany za dostateczne potwierdzenie zaniechania stosowania praktyki. Celem zastosowania normy wyinterpretowanej z art. 23e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest bowiem faktyczne zaniechanie przez przedsiębiorcę stosowania zarzucanej mu praktyki naruszającej interesy konsumentów; zaniechanie w stosunku do wszystkich konsumentów, których interesy zostały lub mogły zostać naruszone niezgodnym z prawem działaniem przedsiębiorcy.

Podsumowując, w ocenie Prezesa Urzędu, nie można uznać, iż podjęte przez Spółkę działania stanowią dostateczną podstawę do stwierdzenia zaniechania stosowania praktyk, o których mowa w pkt. I i III niniejszej decyzji.

Wobec powyższego, orzeka się jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Otrzymuje:

Pan Przemysław Kalek

Pełnomocnik RWE STOEN S.A. z siedzibą w Warszawie

ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 41

00-347 Warszawa